

DIJALOŠKI PROZNI DISKURS U RENEŠANSNOJ KNJIŽEVNOSTI 16. STOLJEĆA

Vesela Tutavac

(Sprachenzentrum der Universität Wien)

Dijaloški prozni diskurs, poznat još iz antičkih filozofskih rasprava, doživljava svoj preporod kao samostalni književni žanr u humanističkoj književnosti uklapajući se savršeno u pedagoški program epohe i didaktičku namjenu većine djela iz pera humanističkih autora. Iako se inspiriraju klasičnom formom i njenim retoričkim aparatom, humanisti, a posebno renesansni pisci 16. stoljeća, interpretirali su nanovo književnu formu i podvrgli njenu unutrašnju strukturu promjenama da bi na najbolji način odrazile i izrazile poučan karakter djela, olakšavajući čitaocu na taj način recepciju didaktičke poruke. Razgovorna komunikacija na nivou likova u djelu, čiju vjerodostojnost autor nastoji postići nizanjem toposa ili kompliciranim insceniranjem, dopunjuje se komunikacijom u širem smislu između autora i čitatelja, a na tom su nivou forma i njena unutrašnja struktura ravnopravni činitelji dijaloškog komunikacijskog koda.

Ključne riječi: dijalog, diskurs, renesansa, komunikacija

Dijalog semantički definiramo kao pojam koji označava razgovor (grč. *dialogos*) dvojice ili više sugovornika. U književnosti je dijalog u užem smislu interakcija dvaju likova u drami, romanu ili noveli, ali dijalog u širem smislu može biti literarni, filozofski, znanstveni ili politički diskurs u proznoj formi. U biti svake dijaloške forme je komunikacija, a ona se u proznom dijalogu ostvaruje na dva načina: na razini likova koje autor odabire (od kojih često jedan ili više njih iznosi piščevo mišljenje na odabranu temu)

te na razini komunikacije između autora i čitaoca djela. Tako u najširem smislu dijalog označava odnos između teksta i njegove namjene, to jest onoga kome je on upućen (Biti: 150). Pri tome autor nastoji uvjeriti čitatelja u autentičnost govornog akta: u dijaloški *mimesis* humanističkog dijaloga primjerice stapaju se likovi izabrani prema realnim povijesnim ličnostima, te vremenski i prostorni kontekst koji su potpuno u skladu s klasičnim retoričkim uzancama žanra.

Renesansni autori često koriste dijalog i on je rado čitan književni žanr, a njegova forma vuče svoje korijene iz antičke filozofije, od Sokrata i Platona koji su filozofski dijalog pretvorili u pogodan i djelotvoran instrument spoznaje, pri čemu kognitivni postupak stoji u prvom planu, dok izbor pripovjedača te prostor i vrijeme igraju formalno manje važnu ulogu.

Humanistički dijalog, slijedeći pedagoški program epohe humanizma, najčešće je prozno djelo učenog karaktera. Već samim izborom jezika predestiniran je za suženi čitalački krug, a problematizira uzvišene teme koje su najčešće objelodanjene već u naslovu djela: *de honore, de dignitate, de libero arbitrio*. Premda humanisti preuzimaju formu iz antičke tradicije, *imitatio* nije jedini razlog za popularnost te prozne forme na pragu novog doba. Naime, dijaloški se žanr pokazao veoma pogodan za tematiziranje raznolikih svjetonazora, antropoloških, filozofskih i religioznih sadržaja, koji su zaokupljali renesansnog čovjeka i humanističke autore, a zatim i one renesansne koji su pisali na pučkim jezicima. Rasvijetliti novu društvenu stvarnost iz renesansne perspektive značilo je argumentirati za i protiv, *in utramque partem*, s obje strane.

U društvu u kojem su razmjena znanja i poučavanje još uvijek počivali više na usmenoj nego na pisanoj riječi (a dijalog se kao književni diskurs prividno zasniva na usmenoj komunikaciji koju je autor tek zapisao), popularnosti dijaloške proze svakako je pridonio i izum štampe jer je tako postala dostupna širokom čitalačkom krugu. Može se reći da didaktični dijalog, čija je temeljna namjera autora da pouči svog čitaoca, kao književna forma prati društveni, politički i kulturni razvoj renesansne Europe i prilagođava se formom i unutrašnjom strukturom promijenjenom kontekstu u kojem nastaje i u kojem se čita (Cox: 22–33). U talijanskom je *quattrocentu* primjerice Ciceronov dijalog uzor najvećem broju autora, koji često iz vlastitog interesa¹ za sugovornike svojih dijaloških djela odabiru poznate ličnosti i

¹ The close and sociable nature of the relationship between writers and readers in the Renaissance courts affected the character of literary production in every conceivable way. In an age

vlastodršce kako bi im se dodvorili. U prvoj polovici 16. stoljeća, u doba reformacije u španjolskoj književnosti bogatoj poučnom prozom² odlučujući je utjecaj imao Erazmov dijaloški opus.

Renesansnu dijalošku prozu Peter Burke³ dijeli u četiri vrste i to prema tradiciji na koju se djelo naslanja, prema njegovoj unutrašnjoj strukturi i razvoju teza te uzimajući u obzir retoričku aparaturu kojom se autor služi. To su razgovor (*conversation*), dramski dijalog (*dramatic dialogue*), rasprava (*disputation*) i katekistički dijalog (*catechistic dialogue*).

U učenom razgovoru, kojemu su uzor Ciceronovi dijalozi, autorov stav nije razvidan, a misao vodilja razotkriva se tek kroz interakciju sudionika dijaloga, koji su u pravilu slavne ličnosti iz rimske povijesti. Razgovor nema oblik nadmetanja, svi su sudionici u njemu ravnopravni tako da dijalog ne završava pobjedom jednoga od protagonista nego slaganjem, konsenzusom. Ciceronovi likovi odlikuju se, kako i priliči, visokim oratorskim umijećem a njegove dijaloge krase klasični retorički dekor i toposi te uzvišen stil. Sve su to elementi koje su redom preuzimali talijanski autori, prije svega Castiglione, stvarajući u dostojanstvenom okružju sjevernotalijanskih dvorskih državnica *quattrocenta* (Cox:17).

U dramskom dijalogu, koji svoj početak zahvaljuje Lucianu, a karakterizira ga dramatisacija i sloboda pri izboru sudionika, insceniranje prostora i dijaloškog postupka, dijaloška se proza približava dramskom djelu. Sudionici su ravnopravni u izlaganju, a na čitatelju je da interpretira i iščita za sebe korisnu didaktičku poruku autora. Ovom se vrstom dijaloga služio i usavršio je Erazmo Roterdamski, čime je naglo porasla njezina popularnost, pa je dijalog, usprkos velu hereze koji ga je sredinom stoljeća prekrpio, postao jedna od najvažnijih didaktičkih formi u 16. stoljeću.

Linearni razvoj teza u ovom dijalogu može biti razbijen i poprimiti oblik kontrapunkta kad se radnja prekida uvođenjem dodatnih likova oko kojih nastaju fabule čiji su oni protagonisti. To je slučaj u dijalogu *Diálogo de Mercurio y Caron* (1528) španjolskog humanista Alfona de Valdésa u

in which few writers were able to earn a living by their art alone, authorship constituted one element, among others, in a courtier's career. This meant that, besides its stated aims of instructing and delighting, literature was called on to perform a variety of 'public relations' functions for its author, ranging from flattery and self-advertisement to sniping and self-defense. (V. Cox : 34)

² J. Gomez navodi 173 naslova sačuvanih renesansnih dijaloga u španjolskoj literaturi 16. stoljeća.

³ O tome u: N. McLelland: "Dialogue and the German Language Learning in the Renaissance", u D. Heitsch, J. F. Vallee: *Printed Voices*, 206–208.

kojem se autor služi kompleksnim insceniranjem: *mis-en-scena* je podzemlje, a glavni sudionici mitološki likovi Charon i Merkur vode dijalog o aktualnim političkim prilikama i sukobima europskih vladodržaca. Autor koristi dolazak duša koje treba prevesti na onaj svijet da bi interpolirao kratke priče s didaktičnom porukom nadahnutom životnim putem netom umrle osobe. U Valdésovu je dijalogu nadalje našla svoje mjesto i jedna utopija, *monarchia universalis*, koju je autor, predstavnik španjolske reformacije i Erazmov istomišljenik, ugradio kao duži monolog umrlog kralja Polidora (*el buen rey*) (Tutavac: 204–207).

Tako fleksibilnost dijaloške proze, koja je srodna s drugim oblicima didaktičke proze, poput *epistole* (prozni diskurs u kojem odgovor dolazi s vremenskim zakašnjenjem), *oratio* (prozni diskurs koji pretpostavlja postojanje slušatelja i publike) ili *priručnika* (kojim autor prenosi znanja adresatu), radi naglašavanja pouke često omogućuje uključivanje spomenutih ili sličnih književnih formi, primjerice novele ili dužeg utopijskog diskursa. Tom strategijom autor napušta autoritativnost *exempla*, ali prenosi pouku na način koji je blaži, čitatelju ugodniji, ali i svrsishodniji potičući ga na aktivno razmišljanje i dijalog s autorom. Zahvaljujući ovoj tehnici, koja ukazuje na autorovu blagonaklonost prema čitatelju, Erazmova *Colloquia familiaria* (1518) postala su primjer učene argumentacije u kojoj je koegzistencija humanističke i skolastičke intelektualne tradicije u europskom humanizmu bila moguća i prihvatljiva.

Marulićev *Dialogus de Hercule* (1519) po gornjoj kategorizaciji spada u raspravu, *disputatio*, oblik dijaloga tipičan za doba reformacije u kojem protagonisti zastupaju suprotna mišljenja o vjerskim ili filozofskim pitanjima, a jedan od njih na kraju nametne svoj stav koji je često i stav autora. Značajno je da i Marulić napušta didaktiku *exempla*, a u posveti Tomi Nigeru hvali rječitost Erazmovih djela⁴ koja je netom pročitao, a koje mu je skradinski biskup bio poslao. Ne znamo je li među tim knjigama⁵ bio i primjerak *Colloquia*, čije bi čitanje potaknulo autora da napiše djelo koje se savršeno uklapa u tradiciju humanističkog dijaloga i u kojem *in utramque partem* suprotstavlja antičku tradiciju i kršćanski moral. Koristeći se formom i toposima klasičnoga dijaloga⁶ (*locus amoenus*, vrijeme, egzordijalna topika), a

⁴ Latinska manja djela I, 21–22.

⁵ B. Glavičić u *Manja latinska djela*, 13.

⁶ V. Tutavac: "Der Dialog und die Menschenwürde", u: *Komparatistische Erforschung*, 133–139.

napose uvodeći mit o antičkom heroju u središte rasprave o kršćanstvu i poganskoj kulturi, Marulić nam u svom dijalogu otkriva vjernost antičkoj tradiciji. Veoma slično Maruliću, unutrašnju strukturu svoga dijaloga *Diálogo de la dignidad de hombre*, objavljenoga posthumno 1546. godine, gradi španjolski humanist in Cordobe Fernán Pérez de Oliva. U njemu se argumentacija odvija linearno između dva sudionika, čije je dugo monološko izlaganje rasprava o ljudskom dostojanstvu u okviru kozmološke predodžbe svijeta te se s tim u vezi autor pita treba li dati prednost humanističkom ili kršćanskom svjetonazoru. Za razliku od Marulićeva dijaloga, kod Olive treći neutralni sudionik presuđuje u korist kršćanskoga pogleda na svijet.

Za katekistički dijalog je značajno da se u njemu komunikacija odvija pretežito jednosmjerno i ima karakter odnosa učitelj – đak jer jedan sudionik, koji je obično mlađi, pita dok drugi odgovara, a njegovo izlaganje često poprimi oblik dužeg monologa.

Rano djelo Frane Petrića *Dialogo dell honore il Barignano* (1553) katekistički je tip dijaloga u kojemu sugovornici grof Giacomo Lionardi i student Fabio Barignano raspravljaju na način neoplatonističkih dijaloga iz druge polovine šesnaestog stoljeća. U Platonovim filozofskim dijalozima, u kojima je retorički ukras od sekundarnog značenja, teza se razvija oko unaprijed istaknute teme ili pojma, čijoj se spoznaji sudionici približavaju kognitivnim postupkom pri čemu je sam postupak srž dijaloga. Prostor i vrijeme u Petrićevu su dijalogu samo skicirani u kratkoj uvodnoj *preparatio*. Znamo da se razgovor ne vodi u Padovi: *Che si fa à Padoua M. Fabio? Come e bello questo anno lo studio?* (22). Istovremeno se razotkriva motivacija dijaloga: što je uopće etička kategorija časti, što je filozofski gledano bit časti i je li ona dio svakodnevnice ljudskog, ili studentskog, života? Sugovornici odmah prelaze na predmet razgovora koji se odvija dinamično: na kratko pitanje slijedi kratak odgovor, pri kraju dijaloga odgovori su nešto duži, monološkog tipa. Autor već u posveti djela grofu Francescu da Gambaru obrazlaže svoju namjeru da se koristi neoplatonističkim filozofskim dijalogom jer je on pogodan za spoznaju istine, iako je, kako smatra autor, to relativno nov postupak: *il quale il divino Platone, ne suoi Dialoghi usa... ne' quali confutano egli le false altrui opinioni, passo a passo per interrogazione, viene scoprendo, et fa apparire la verità* (21). Spominjanje Padove, *alme mater* našeg autora, u dijalogu nije samo topos mjesta nego mu je i prikladna figura kojom upućuje na potrebu revizije znanosti na tom sveučilištu, koja se temeljila na Aristotelovoj filozofiji, za razliku od Ferrare i Firenze, gdje je prevladavao utjecaj neoplatonista čijim se istomišljenicima

i sam Petrić priklanjao. Temelj poučnog razgovora u Petrićevu dijalogu o časti je platonistički pristup spoznaji, a prema Platonu, put ka spoznaji Petrić gradi konzekventno u šest etapa koje je potrebno prijeći kako bi se spoznala bit časti:

1. imenovanje pojma ili predmeta razgovora: *honore* – čast,
2. njegov *logos* (unutrašnji, vanjski odnosi i osobine, čovjek: anđeo, životinja)
3. njegova definicija: vrlina, neovisna o vanjskim manifestacijama: *nascono della virtù, l'attioni delle virtu prodotte fanno nascere quel concetto buono*
4. slika, predodžba kojima se iskazuje: riječi: *laude: en parole*, geste: *reverenza: segno fatto con parole*
5. sud: odnos na druge pojmove, bića i stvari, na primjer: *gloria, fama – alcun atto virtuoso laudevole*
6. ideja (*concetto*): “slika u duši” koja je nepromjenjiva (*che da se stesso ci sta*) i kojoj se u stvarnosti samo spoznajom možemo približavati; svako približavanje je pojedinačnost i realizacija po principu slučajnosti: *per il quale diamo a conoscere il concetto buono che abbiamo nel animo nostro*.

Ljudska je čast, *honore*, dakle pojedinačno ostvarenje ideje vrline časti, koja postoji u duši i nepromjenjiva je. Ideal vrline časti po Petriću može se spoznati, ali ga je nemoguće ostvariti jer je svaki pojedini čin samo aproksimacija, samo vanjski izraz riječima ili gestama (*parole, reverenza*). Za Petrića je međutim spoznaja svakomu čovjeku dostupna i u njemu samome je istina koju treba i može otkriti i spoznati. Mogućnost spoznaje je u ljudskoj prirodi preko koje se čovjek kao ljudsko biće definira, a zadaća filozofa je da mu pri tome pomogne. Autor zatim za primjer uzima i analizira slavne povijesne ličnosti, a među njima i Marka Kraljevića koji se istaknuo u borbi s Turcima, ali i pridonio padu Bizanta: *Et Marco Craiouichio, non fosse stato signiore, non aurebbe potuto mouer guerra all'Imp. Greco, & constringerlo à chiamare il Turco in suo aiuto, che fu principio della ruina di quell'Imperio, & appresso di una gran parte della Christianità* (33), te Skenderbega (*Giorgio Scanderbego*) koji je Albaniju uspio obraniti od Turaka. Vrlina časti po Petriću nastaje pod utjecajem ideje dobra, jer dobra i časna djela mogu izvesti samo kreplosni pojedinci: *L'honore... un concetto buono nella mente degli huomini generato dalla cognitione delle buone operatione... operationi buone nascono dalla virtu...* (40). Petrić u svojem dijalogu nastoji utvrditi što je, a što nije vrlina časti i razlikuje ideju časti od

njenih manifestacija u stvarnom životu. One će zavisiti o pojedincu, njegovim moralnim osobinama i etičkim uvjerenjima te od izvedbi njegovih djela: neka su dobra, neka zla, zaključuje Petrić.

Dijalog Frane Petrića o časti uklapa se u tradiciju žanra proznog dijaloga. Iako su didaktični dijalog kao proznu formu humanistički i renesansni autori preuzeli iz antičke retoričke tradicije, on svoju popularnost u 16. stoljeću zahvaljuje poučnoj namjeri renesansnog autora i njegovoj angažiranosti da utječe na svijet, pouči i preodgoji čovjeka u duhu novog doba. S druge strane, njegovu raširenost omogućila je dobra recepcija poučne literature u čitalačkim krugovima i zanimanje pojedinca za etičke i filozofske teme, političku i društvenu stvarnost koju su autori kritički tematizirali.

LITERATURA

- Biti, Vladimir: *Literatur und Kulturtheorie*, Rowohlts Enzyklopädie, Reinbeck bei Hamburg, 2001.
- Cox, Victoria: *The Renaissance Dialogue*, Cambridge University Press, 1992.
- Curtius, Robert: *Europäische Literatur und lateinisches Mittelalter*, Franke Verl., Tübingen, 1993.
- Garin, Eugenio: *Der Mensch der Renaissance*, Magnus Ver., Essen, 2004.
- Gómez, Jesus: *El diálogo en el Renacimiento español*, Catedra, Madrid, 1988.
- Heitsch, Dorothea, Vallée, J. F. (ed.): *Printed Voices, The Renaissance Culture of Dialogue*, University of Toronto, 2004.
- Marulić, Marko: *Dialogus de Hercule*, u *Latinska manja djela I*, Književni krug, Split, 1992.
- Pérez de Oliva, Fernán: *Diálogo de la dignidad del hombre*, Editora Nacional, Madrid, 1982.
- Petrić, Frano: *Dialogo dell'honore, il Barignano*, Venecija, 1553.
- Tomasović, Mirko: *Marko Marulić*, Zavod za znanost o književnosti FF, Zagreb, 1989.
- Tutavac, Vesela: *Komparatistische Erforschung der humanistischen Prosa Spaniens und Dalmatiens des 16. Jahrhunderts*, Dissertation, Universität Wien, 2008.
- Valdés, Alfonso de: *Diálogo de Mercurio y Carón*, Clásicos castellanos, Madrid, 1929.
- Von Wilpert, Gero: *Sachwörterbuch der Literatur*, Kröner, Stuttgart, 2001.

Primljeno 1. listopada 2008.

SUMMARY

DIALOGICAL PROSE DISCOURSE IN THE 16TH CENTURY RENAISSANCE LITERATURE

Vesela Tutavac

The dialogical prose discourse, known from the ancient philosophical discussions, experiences in humanistic literature its revival as an autonomous literary genre, fitting perfectly in the pedagogical programme of the epoch and the didactical purpose of most of the works written by the humanistic authors. Although inspired by the classical form and its rhetorical apparatus, the humanists, especially the Renaissance writers of the 16th century, have reinterpreted the literary form and exposed its inner structure to changes in order to reflect and express the didactical character of the work in the best possible way, making the reception of the didactical message easier for the reader. The dialogical communication on the character level in the work, the credibility of which the author tries to achieve by listing *topoi* or by complicated staging, is supplemented by communication in a wider sense between the author and the reader, and at that level the form and its inner structure are equal factors of the dialogical communication code.

Key words: dialog, discourse, Renaissance, communication

PRILOG

Hrvatski humanist Frane Petrić u Nacionalnoj biblioteci u Beču

DELLA HISTORIA DIECE DIALOGHI DI M. FRANCESCO PATRITIO
NE' QVALLI SI RAGIONA DI TVTE LE CO

se appartenenti all'

historia, & allo scriuerla, & all'osseruarla

Con gratia, & privilegio per anni X

IN VENETIA, APPRESSO ANDREA ARRIVABENE. MDLX.

Sign. 72. T. 102

DELLA RETORICA DIECI DIALOGHI DI M. FRANCESCO PATRITIO
NELLI QVALI SI FAVELLA

Dell'arte Oratoria con ragioni ripugnanti all'openione, che intorno a quella habbero gli antichi scrittori

CON PRIVILEGIO

IN VENETIA, APPRESSO FRANCESCO SENESE; MD LXII

Sign. 72. J. 93

DI M. FRANCESCO PATRITIO

LA CITA FELICE

Del medesimo, Dialogo

DELL'HONORE, IL BARIGNANO

Del medesimo, Discorso

DELLA DIVERSITA DE' FURORI POETICI

LETTVRA SOPRA IL SONETTO DEL PETRARCA

La gola, e'l sonno, e l'ociose piume

IN VENETIA PER GIOVAN. GRIFFIO. MDLIII.

Sign. 48. Z. 7

– posveta i pismo

– oštećena, nedostaju stranice

DELLA NVOVA GEOMETRIA DI FRANCO PATRICI

LIBRI XV.

Ne' quali con mirabile ordine, e con dimostrazioni à meraviglia

più facili, e più forti delle vsate si vede che le Matematiche per via Regia,

e più piana che da gli antichi fatto no si è, si possono trattare.

AL SERENISSIMO CARLO EMANVELE

DVCA DI SAVOIA

NIL DIFICILE VOLENTI

IN FERRARA,

Per Vittorio Baldini Stampator Ducale. 1587.

Sign. 72. J. 53

– pergament, dobro očuvana

RISPOSTA DI FRANCESCO PATRIZI;

*A DUE OPPOSIZIONI FATTEGLI DAL SIG. GIACOPO MAZZONI
IN FERRARA,*

Appreso Vittorio Baldini Stampator Ducale

M.D.L.XXXVII.

Sign. 40. Q. 54

DELLA POETICA DI FRANCESCO PATRICI

La Deca Istoriale,

*Nella Qvale, con dilettevole antica nouità, oltre à Poeti, e lor poemi innumerabili, che
ui si contano: si fan palesi, tutte le cose compagne, e seguaci dell' antiche poesie
E con marauigliosa varietà, e notizia di cose, marauiglioso piacere, ed vtile, si pone
auanti a Leggitori.*

E si gittano i veri fondamenti all'arte del poetare

ALLA SER. MADAMA LVCREZIA DA ESTE

DVCHessa D'VRBINO.

In Ferrara, Per Vittorio Baldini Stampator Ducale

con licenza de' Superiori

MDLXXXVI

Sign. BE. 6. P. 21.

– pismo i posveta

LA MILITIA ROMANA

DI POLIBIO, DI TITO LIVIO;

E DI DIONIGI ALICARNASEO

DA FRANCESCO PATRICII

DICHIARATA, E CON VARIE

FIGVRE ILLVSTRATA

La quale a pieno intesa, non solo darà altrui stupore de'suoi
buoni ordini, e disciplina

Ma ancora, in paragone, farà chiaro, quanto la moderna sia difettosa & imperfetta

IN FERRARA PER DOMENICO MARAMELLI

A Santa Agnese MDLXXXIII

Con licenza de' Superiori

Sign. BE. 9. O. 11

– pismo i posveta: Al SERENISSIMO DONNO ALFONSO II

Dvca di Ferrara, di Modona,

di Reggio, et di Carnvti, etc.

FRANCISCI PATRICII

NOVA

DE VNIVERSIS PHILOSOPHIA

IN QVA ARISTOTELICA METHODO

non per motum, sed per lucem, & lumina, ad primam causam ascenditur.

DEINDE

PROPRIA PATRICII METHODO;

Tota in contemplationem venit Diuinitas:

Postremo methodo Platonica, rerum vniuersitas, à conditore Deo deducitur.

AD. SANCTISS. GREGORIVM XIII. PONT. MAX.

Et eius successores futuros PONTT. MAXX, omnes

OPVS

Rerum copia, & vetustissima nouitate, Dogmatum varietate, & veritate,

Methodorum frequentia & raritate, Ordinis continuitate,

Rationum firmitate, Sententiarum grauitate,

Verborum breuitate, & claritate,

maxime admirandum

FERRARIAE

Apud Benedictum Mammarellum

Anno MDXCI Superiorum Concessu.

Sign. BE. 2.J. 17

– crni kožni uvez, dobro očuvana

– posveta s pismom:

– sadrži deset epistola s posvetama

– sadrži sljedeće:

1.

FRANCISCI PATRICII ZOROASTER

ET EIUS CCCXX ORACULA CHALDAICA

EIVS OPERA E TENEBRIS ERVTA

ET LATINE REDDITA

– dvojezično grčki i latinski

2.

FRANCISCI PATRICII Asclepius

– dvojezično grčki i latinski

3.

FRANCISCI PATRICII

HERMES TRISMEGISTVS

– dvojezično grčki i latinski

4.

MYSTICA AEGYPTIORVM ET CALDAEORVM,
à Platone voce tradita
ab Aristotele excepta et conscripta
PHILOSOPHIA

5.

PLATO EXOTERICUS
DE DIALOGORUM ORDINE
ARISTOTELES EXOTERICVS

6.

FRANCESCI PATRICII
PLATO, ET ARISTOTELES
MYSTICI, ATQUE
EXOTERICI

7.

ASCLEPIUS HERMETIS
TRISMEGISTI DIALOGUS
AB. APVLEIO MADAVRENSE PLATONICO, IN LATINVM CONVERSVS

FRANCISCI PATRITII

Discussionum

PERIPATETICARVM

Tomi Primi

LIBRI XIII

IN QVORUM LECTIONE; INNVMERA SANE

inuenient studiosi, non solum in Aristotelica Philosophia, Tironibus:

SED ETIAM, ET IN EA, ET IN RELIQVA

*literatura Veteranis, mirabiliter, tum vtilia tum rerum
veteri nouitate.*

Librorum argumenta, pagina versa indicat

CVM PRIVILEGIO

VENEIJIS, APUD DOMINICUM DE FRANCISCIS

ANNO. M.D.LXXI.

Sign. 71. T. 32

– kartonski uvez, dobro očuvana

FRANCISCI PATRICI

DISCUSSIONVM

Peripateticarum

TOMI IV

Quibus ARISTOTELICAE PHILOSOPHIAE VNIUERSA

Historia atque Dogmata cum VETERUM
Placitis collata, eleganter & erudite declarantur
OPERIS veteri rerum nouitate
gratissimi Argumentas
sequens docebit pagina.

BASILEAE
AD PERNEAM LECYTHVM
CAESAREO PRIVILEGIO SVFFVSAM
MDXXCI

Sign. 71. N. 14

- sadrži piščev portret u bakrorezu s natpisom:
“FRANCISCUS PATRICIUS ANNO AETATIS LI”
- sadrži sva četiri toma, dobro očuvana, kartonski uvez
- posveta s pismom

NOVA DE VNIVERSIS
PHILOSOPHIA
Libri Quinquaginta comprehensa
AVCTORE FRANCISCO PATRITIO
*Philosopho eminentissimo, celeberrimo
Romano Gymnasio summa cum laude
eandem Philosophiam publice interpretante*
VENETIJS, ROBERTUS MEIETTUS 1593

Sign. 71. F. 30

- iako je popis posveta u djelu, ta pisma nisu uključena
- pergamentni uvez

MAGIA PHILOSOPHICA
hoc est
FRANCISCI PATRICII SVMMI
PHILOSOPHI ZOROASTER
& euis 320 Oracula Chaldaica
ASCLEPII Dialogus
& Philosophia magna
HERMETIS TRISMEGISTI
POEMANDER
SERMO SACER
CLAVIS
SERMO AD FILIUM
sermo ad ASCLEPIUM
MINERVA MUNDI & ALIA MISCELANEA
HAMBVRGI
ANNO 1593.

Sign. 71. K. 52

- pergamenti uvez, tiskano dvobojno, crno i u sepiji